Hallintovaliokunta
Lausuntopyyntö 30.10.2026

Kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta toimittaa asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

SAMOK tunnistaa esityksen taustalla olevan huolen kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden taloudellisesta kestävyydestä, erityisesti peilaten tavoitetta viimeaikaiseen uutisointiin opiskelijoiden kohtaamista haasteista ja riskistä ajautua työperäisen tai muun hyväksikäytön uhreiksi. SAMOKin näkökulmasta asian ratkaisemiseksi olisi tarkasteltava opiskelijoiden rekrytointiin lukeutuvien toimien vastuuta, sekä opiskelijoiden integraatiota Suomeen ja suomalaisiin korkeakouluihin. SAMOK huomauttaa, että hallituksen esitys yhdistettynä muihin tuoreisiin lakimuutoksiin on luonut tilanteen, jossa korjaavaksi tarkoitetut toimenpiteet ovat purkamassa opiskelijoilta sosiaalisia turvaverkkoja, sekä nostamassa kynnystä tukeutua viimesijaiseen toimeentulon turvaan. SAMOKin näkökulmasta tämä yksilön vastuuta korostava lähestymistapa on kestämätön.

SAMOK huomauttaa, että valtioneuvoston Koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartassa 2035 ollaan määritelty tavoitteiksi ulkomaalaisten opiskelijoiden Suomeen työllistymisen ja jäämisen nostaminen, sekä ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän kolminkertaistaminen 15 000:een vuoteen 2030 mennessä. Kuten esityksen vaihtoehtoisissa toteutuksissa mainitaan, perheenjäsenten määrien nousu oleskeluluvan hakijoina ei ole itsessään ongelma ja perheen kanssa maahan saapuminen voi olla osoitus pidempiaikaisista asumisen ja työllistymisen suunnitelmista. Perheenyhdistämisen asumisaikavaatimuksella olisi väistämättä heikentäviä vaikutuksia Suomen maakuvaan perheystävällisenä maana, mikä vähentäisi Suomen houkuttelevuutta tulevaisuudessa tarvittavien korkean tason osaajien silmissä.

SAMOK pitää ehdotettua yhden vuoden asumisaikavaatimusta liian ehdottomana. Yhteys perheeseen on merkittävimpiä onnistuneen ja pysyvän kotoutumisen elementtejä ja lisää kannusteita Suomeen jäämiselle valmistumisen jälkeenkin. Mikäli kuitenkin esitetty vuoden nimellinen odotusaika yhdistetään Maahanmuuttoviraston pidentyneisiin käsittelyaikoihin ja uuteen yhdeksän kuukauden käsittelyaikamaksimiin, perheellisten opiskelijoiden tosiasiallinen erossaolo läheisistään saattaa muodostua kohtuuttoman pitkäksi, ulottuen jopa 1,5–2 vuoteen. Pakotettu erossaolo puolisosta ja lapsista, heikentäisi opiskelukyvyn ja motivaation edellytyksiä opintojen kriittisessä alkuvaiheessa.

SAMOK korostaa myös tehdyn ehdotuksen vaikutuksia perheenyhdistämisessä toiseen puolisoon. Usein puoliso voi olla merkittävästi opiskelijan oleskeluluvalla saapuvaa henkilöä heikommassa sosioekonomisessa- , sekä työmarkkina-asemassa. Mikäli puolison saapuminen viivästyy jopa kahdella vuodella, voidaan hänen työllistymisen edellytyksiä pitää hyvin vailinaisina. Tällä on puolestaan vaikutuksensa sekä integraatioon, sekä puolisoiden ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

SAMOK ehdottaa, että lakiesitykseen lisätään mahdollisuus poiketa yhden vuoden asumisaikavaatimuksesta silloin, kun opiskelija pystyy luotettavasti osoittamaan perheensä toimeentulon olevan turvattu. Tämän perusteena voisi olla esimerkiksi jokin seuraavista:

1) opiskelijalla tai hänen perheellään on riittävä, luotettavasti todennettavissa oleva varallisuus perheen toimeentulon turvaamiseksi
2) opiskelijalla tai hänen perheenjäsenellään on Suomessa varmistunut työsuhde, jonka perusteella perheen toimeentulo voidaan turvata
3) opiskelijalla on muu luotettava ja riittävä selvitys perheen pitkäaikaisen toimeentulon turvaamisesta.

Lisäksi sääntelyssä tulisi säilyttää mahdollisuus huomioida erityiset perhetilanteet ja lapsen etu. Ehdotetun joustavuuden tarkoituksena ei olisi poistaa toimeentuloa koskevia vaatimuksia tai muita oleskeluluvan edellytyksiä, vaan mahdollistaa perheenyhdistäminen jo ennen vuoden määräajan täyttymistä silloin, kun perheen toimeentulo voidaan osoittaa turvatuksi. Poikkeuksien edellytykset tulisi määritellä laissa riittävän selkeästi, jotta sääntely olisi ennakoitavaa ja sitä sovellettaisiin yhdenvertaisesti.

Kansainväliset opiskelijat ovat Suomelle merkittävä voimavara. Suomen houkuttelevuus opiskelumaana vaikuttaa myös siihen, mihin opiskelijat hakeutuvat ja jäävätkö he valmistumisensa jälkeen Suomeen. Mahdollisuus elää ja olla perheen kanssa opintojen aikana voi vaikuttaa merkittävästi opiskelijoiden hyvinvointiin, opintojen etenemiseen ja Suomeen kotoutumiseen. Kohtuuttoman joustamaton asumisaikavaatimus voi taas vaikeuttaa Suomen valitsemista opiskelumaaksi ja heikentää kansainvälisten opiskelijoiden mahdollisuuksia rakentaa elämäänsä Suomessa.

Lisätietoja:
Jere Tapio
Hyvinvointipolitiikan erityisasiantuntija
jere.tapio@samok.fi
040 760 9463